

UNIVERSUL LITERAR



MICHII COPII PRINCIARI IN PARCUL COTROCENI



NOTELE SAPTAMANII

La românii din Macedonia

La Academia română, d. profesor dr. Istrati a făcut deunăzi o interesantă comunicare asupra românilor din Macedonia, folosindu-se de noule date ce a cules în recenta d-sale excursie printre aromânii dela Pind.

Intrând în povestirea excursiunii conferențiarul spune că excursiuniștii au luat calea Dunării până la Belgrad și au fost impresionați de frumusețea celor două țărături acoperite cu sate românești. Constată că ar fi bine ca Serbia să fie legată de țara noastră printr'un pod la Gruița și că s'ar putea da o mare creștere comerțului, stabilindu-se raporturi comerciale pe linia Dunărea-Belgrad-Sulina, între Serbia și noi.

Cultul străbunilor e foarte dezvoltat la Belgrad în al cărui muzeu a văzut și două stegulețe românești vechi dintre care unul avea, pe o parte, inscripția cirilică: „Io Mihail Voovod”. Academia ar trebui să se intereseze cum să ajungă aceste stegulețe la Belgrad, în urma unei înfrângeri sau a unei biruințe a românilor din vechi.

În trecerea prin Ochrida, conferențiarul și-a amintit că aci se învârtisea vechii noștri Mitropoliți. Tot aci a descoperit hrisoave vechi care ar fi bine de cercetate pentru desăvârșirea istoriei neamului.

Solul Macedoniei e sărac; drumul parcurs a fost odinioară teatrul unor lupte mari în istoria balcanică. Poporul de la Pind, așezat în locurile acestea, muncește din greu și trăiește din economii, e totuși bogat. Sub raportul proprietății, bulgarii au întrecut însă pe aromâni.

Crușovenii sunt foarte răspândiți în Serbia, Bulgaria, Austria și chiar în Turcia. Aromânii se găsesc astăzi la Assuan, în noua Zelandă și în America, unde au așezat întreprinderi economice și financiare de mare însemnătate și trainice. Cuvintele aromânești a întâlnit conferențiarul și în sudul Franței, cuvinte asemănătoare celor din Macedonia și România.

De remarcat e că mai în toate casele aromânilor se văd portretele Soveranilor noștri, ale principilor moștenitori, al lui Ioan Nezîtescu, iar simbolul național se înalță până și în zugrăvirea oușilor de Paști. Casele par niște vile pe culmi de munți, iar portul e deosebit de frumusețe originală.

Priveca aromânilor e îndreptată azi spre noi și spre Turcia Modernă. A înduioșat adănc pe excursiuniștii coborârea din munte spre Perlepe, când un păstor aromân în port farșerot, a pestit în graul lor drumeților:

„Ingrizii și de noi, căci altfel suntem pierduți!”

Cea dintâi școală a fost înființată de Dimitrie Athanasescu, în 1865. Analfabeții nu sunt de cât 1-2 la sută aci, cei mai mulți cunoscând chiar mai multe limbi streine. — În 1906, aromânii au înființat o școală la New-York, cu caracter național.

Macedo-românii sunt buni agricultori și munca lor e fără preget, când e vorba să facă producător orice teren. Așa se explică cum Vilele lor minunate sunt așezate pe coaste în munți, înclinate într'un unghi de 75 grade. — Sunt admirabili în arta ca sculptori în lemn, minunați în comerț prin spiritul de întreprindere înăscut în ei și fecunzi ca scriitorii, iar pilde sunt directorul liceului din Bitolia d. Pericle Papa-Hagi, — merit să fie reprezentantul Macedoniei în sânul Academiei, cum și d. Dimonie, botanist mult apreciat în străinătate, care a studiat flora Macedoniei și a dat multor descoperiri numele lui. În cuvinte mișcătoare descrie d. dr. C. Istrati: pe femeile dela

Pind, adevărate mărtire ale neamului.

Literatura Greciei, politica Serbiei și Bulgariei, cugetarea Austro-Ungariei și acum, în urmă, libertatea Turciei, au fost ilustrate de românii originari din Macedonia, unii foști și actuali miniștri în Bulgaria și Serbia.

Lupta trebuie dată în contra grecomanilor.

Conferențiarul face un cald apel la conducătorii țării pentru regularizarea chestiunii bisericilor din Macedonia cu voia sa și fără voia Patriarhiei și încheie interesanta-i comunicare cu proverbul aromâneșc, făcând aluzie la chestiunea cerului aromâneșc în Macedonia: Sporele răsare și înălță cânte cocoșii.

L. Ilescu

MAGALI

CALDIURRA

Tânărul pare că era necăjit; hipocrit, și afată era un frigid de crăpătură. Muntele de Pindac înghete tot ce avea mai de pret, tot până la răsărit în momentul acesta năstă era nimic de amănătat, nimic de vândut! Hainele păstrate cu îngrijire, erau acum destrămate și cu iustru; ghetetele cărpite amenințau ruina, și în curând nu mai puteau să-l ducă mult prin Paris.

Bărbatul, un tânăr scriitor de talent, lucra la o operă pe care se bătuse mult. Era scăparea. Dar câte zile încă până s'o vadă apărând! Și cum o să ajungă până la capăt? Adesea avea ceasuri de descurajare în vremea cărora își făcea imputări că împărtășește viața lui de boapte și de suferințe cu femeia pe care o adora.

Cât de fericiți ar fi fost să poată pe iubita lui într'un cadru de frumusețe și blândă, s'o înconjoare cu toate bunătățile din lume.

Și gândindu-se așa, privea pereteșii goi, odată aproape goali, pe care totuși nu înceta s'o mobilizeze și s'o decoreze cu gustul imaginației lui de artist.

— Aci, se gândia el, aş pune câte-vă statuete, câteva tablouri; colo, bibelouri; în colțul acela, un vas japonez în care să fie un palmier; în cel-alt, crini și ghivece cu flori; peste tot, aruncate la întâmplare, perne mol, piei de urs, covoare de Orient pe care să calce picioarele ei de zână. Ce bine i-ar sta într'o încăpere caldă și parfumată!... Și florile... cât de mult îi plac ei florile!...

Apoi, intrerupându-se...

— Și eu nu pot să-i ofer măcar untrandafir!... Nicl un buchetel de violele! Nicl atât n'are, străcuța de ea!...

Tânărul femeie care citea în inima bărbatului ei ca într'o carte deschisă, văzându-l pe gânduri, încrețit, venia încet lângă el, zâmbitoare și mângâioasă, și c'o sărutare, cu vorbe bune, îi alunga tristețea, îi da curaj și energie.

Totuși, neliniștea o rodea și pe ea; în fiecare dimineață aceeași întrebare: „Ce mâncăm azi?” se punea reînduplecată. Dacă până acum izbutise să dea în toate zilele ceva la masă, aceasta, o făcuse mulțumită dibăciei de femeie casnică; dar ajunsese acum la capăt, și era desnădăjduită că nu putea să-și ajute tovarășul; se revolta că e femeie, și că, astfel fiind, întâmpina o mulțime de greutăți.

Se apucase, pe ascuns, să scrie; înjghebase în câteva zile o istorioară mișcătoare, un roman, o poveste, pe care într'o seară o duse la un mare ziar parizian; i se spusese ceea ce se spune întotdeauna necunoscuților.—O să vedem treci peste câteva timp. Și ea nu mai fusese de loc la ziar din cauza frigului. Totuși se hotărî să se ducă acum.... Cine stie!

II

Înt'o că pleacă fără să zică ceva; ajunge...

Oh! ce surprindere: lucrarea ei nu numai că fusese primită, dar și apăruse deja!

Și i se arătă un număr de ziar în care fusese publicată.

Ce bucurie!

Și lângă femeie se întorcea înviorată și veselă, strângând în manson punga plină. Se grăbea să ajungă acasă, gândindu-se la surpriza ce va face bărbatului ei, la câte-va zile de pace pe care le asigură suma acesată-milă. O să plătească-mă în-tăi detoriile, și o să cumpere ghetetele pe usură.

Și-apoi, putea să mai dispere acum cămă norocul începă să-i zâmbescă?

Seara se lăsase frig. Tânărul femeie își învârtise umbrelul. Drumul, e-moștor, lipsurile o slăbiseră.

Sosind la Châtelet își zise:

— Astăzi pot să-i dau omătăneală.

Și se duse de la un vânzător, și oștă pe trotuar unde lămasa-o înghesușă; omătăneala începu să se desprindă, lăsând pe omătăneală cărțile acceptate, plăt de mână. Străgătorii strigau cu o voce răgușită zărilor de seară, discursurile politice, incidentul de la Camera, scandalul de la bușă, etc., așezându-se pe jucării.

Tânărul femeie era înfrântă la toate, când zări un coș de vreo-o-7 ani, care legăna cu tristețe un coș cu vreo douăsprezece buchetete de violele. Corpul lui tremura sub greutate; picioarele goale se perdeau în niște papuci mici; chipul lui strămbat de frig, se silea să fie vesel.

Din când în când punea coșul jos ca să sufle în punni; dimă îi clănțăneau și din gâtul lui esea ca un gemăt sfâșietor, vorbele astea:

— Violele parfumate... Două gologani buchetel... cumpărați!

Bietul băiat! Nimic nu mai lua violele...

Coșul nu se mai ușura, dar vocea-i slăbica.

Și apropiindu-se de tânărul femeie zise:

— Ia un buchetel, d-mă...

În ochii lui de copil era o rugăcină.

Se uită la el înduioșată.

Apoi alese câteva flori pe care le strecură în corsaj, și-i dete trei gologani.

Copilul ridică capul uimit. Ochii strălucii, și zângănind banii în mână, plecă vesel strigând:

— Aștia te încălzesc!

III

Omnișusul trecea; erău locuri de astă dată...

Tânărul femeie înaintă.

Da-se opri de odată și aruncă numărul.

— Cheltuiala asta e de prisos, se gândi dânsa.

Și înarmându-se cu curaj, își urmă drumul; peste un ceas ajunsese acasă.

Bărbatul lucra la lumina unei lămpi în agonie, lângă sobă în care focul se stinsese; se întoarse, auzind-o intrând.

Ea alergă la el și îi luă de gât.

— Cum, dragă, strigă el privind-o mirat, afară e un frig cumplit, și tu arzi.

Atunci, veselă, scoase din corsaj violelele, și i le dete, răsturnă punga pe masă, și deschizând ziarul în care apăruse povestea ei, zise răzând:

— Ce! credea că eu nu scriu?...

Traducere de S. G.

SFATURI DE VARĂ

Aduceți-vă aminte că picioarele și un alt plămân care respiră și curăță corpul. Obişnuți-vă deci să o tratați vara cu apă rece și pașiți-vă de flanelele, crepurile și rețelele inventate de civilizația modernă în folosul negustorilor. Nu luați ca exemplu pe Diogene, care nu se spăla niciodată. Despre partea curăției, Diogene era o spurcăciune.

GUY DE MAUPASSANT

PUSTNICUL

Fuseserăm să vizităm cu câțiva amici, pe bătrânul sihastru ce se instalase pe o movilă acoperită de arbori seculari, movilă situată în arborul imensului șes ce vine între Cannes și Neapole. Și înapoiindu-ne, discutăm pe drum despre acești ciudați și singuratici laici, atât de numeroși altă dată, și cari în ziua de azi dispar încetul cu încetul. Ne trudeam să căutăm cauzele morale, și să determinăm natura suferințelor ce îi silocă odinioară să-și caute liniștea suflătoare prin singurătate.

De odată unul dintre tovarășii noștri exclamă: EGG am cunoscut două sihaștri: un bărbat și o femeie, cred că trebuie să trăiască încă femeia.

Sunt vre-o cinci ani de atunci, când ea locuia într'o ruină din vârful unui munte absolut desert, pe coastele Corsiciei, la 15 sau 20 km. departe de orice locuință omenească. Trăia acolo cu o servitoare și mă dusei să o văd. E sigur că fusese pe vremuri o prea dătinată damă de lume. Mă primă cu politețe, ba chiar cu grațiozitate, nu am putut însă afla nimic de la dânsa. Cât despre bărbat, vă voi povesti aventura lui înfricoșătoare:

— Ia, întoarceți-vă, vedeți aci jos muntele ascuțit și înblănit ca parcă se desprinde înapoia Neapolului, desosebit de culmile Esterelului; băștinășii îi numesc Muntele șerpilor.

Acolo locuia pustnicul de care vă vorbesc, printre zidurile unui templu antic acum vre-o 12 ani.

Auzisem vorbindu-se de dânsul, și mă decisei într'o bună zi să-i fac cunoștința; plecai astfel din Cannes într'o dimineață de Martie pentru acest scop. Animalul îi lăsa la un ban în Neapole, și iată-mă urcând cu piciorul acst ciudat con de o înălțime de 150-200 metri, acoperit însă în întregime cu plante aromatice, cu boboșel mai ales, al cărui miros puternic și pătrunzător turbură și te îndispune.

Solul e pietros, și printre pietricelele veri adesea alunecând năpârce foarte lungi ce dispar înverburii. De aci această denumire de Muntele șerpilor. Ba chiar în unele rize îți pare că reptilele nasc la picioarele tale, când urci părășiașul expus razelor soarelui.

Și sunt așa de multe că nu îndrăznești să mai mergi, parcă simți o stinghereală ciudată, — nici de cum însă frică. — căci aceste reptile sunt cu totul inofensive—dar parcă e teroare mistică. De altfel am mai avut de multe ori ciudata senzație de a urca un munte sfințit al anticității, colină curioasă prin misterul și parfumul ei, acoperită cu boboșel, poaiață cu șerpi și cu un templu în vârful ei. Acest templu există încă. Mi s'a afirmat cel puțin că fost un templu, căci eu n'am căutat vre-odată să știu mai mult, pentru a nu pierde din suavitătea impresiei.

Deci mă urcai într'o dimineață de Martie, cum vă spusai, sub pretextul de a admira localitatea. Ajungând în vârful zării într'adânc câteva-va ziduri și un om stând pe o piatră. Nu părea să aibă mai mult de 45 ani, cu toate că părul lui era alb coliliu, pe când barba îi era aproape neagră încă.

Mângăia o pisică ce se ghemuia pe genuchii lui, și părea că nu se ferește de mine. Inconjurai ruinele dintre cari o parte acoperite și închise cu crăci, pae, erburii și pietre, erău locuite de dânsul, și mă reîntorsei lângă el. Priveliștea de acolo era admirabilă. În dreapta Esterul, cu colinele ascuțite, Cizar întretăiat, apoi marea nemărginită, prefungindu-se până pe coastele îndepărtate ale Italiei, cu capurile numeroase, și în față orașelului Cannes, insulele Lérina, netede și verzi, ce par de departe că înoată, dintre cari cea de la coadă prezintă, către larg, o cetățuie-castel de o înălțime și vechime îndepărtată, castel cu turnuri crenelate, ziduri chiar în valurile mării.

Apoi dominând coasta verde, de unde se zărește tot așa de departe întocmai unor nenumărate ouă înșirate pe marginea apei, lungul șirag de vile albe zidite printre arborii ce se înalță din munții Alpi, ale căror culmi sunt încă îmbrăcate cu zăpadă.

Alături de pustnic murmură :
— Doamne, cât e de frumos.

Ridicând capul îmi răspunde :
— Da, dar când le vezi toată ziua te plictisești. Așa dar vorbea, discuta și se plictisea pustnicul în chestie.

Era deci al meu. Pentru moment, mă siliu numai să aflu culoarea mizantropiei sale, așa că în ziua aceea nu prea am rămas mult timp acolo. Imi făcu impresia unei ființe obosite de oameni, desguștat de toate, desluzionat și scârbit fără îndreptare de el însuși ca și de tot ce mai exista pe lume.

Il părăsii după un sfert de oră de

convorbire. Mam răntors însă 8 zile mai târziu, și încă odată săptămâna următoare, apoi toată săptămâna de acasă, așa că înainte de 2 luni deveniram prieten. Intr'o seară cam pe la finele lui Mai, judecai momentul oportun, și adusei niște proviziuni pentru a lua masa cu el pe colina șerpilor. Era una din acele seri superbe ale țării de miază-zii, atât de mirositoare în acele părți, unde se cultivă florii, precum se cultivă grâne în părțile nordului, țară în care se lucrează esențe ce vor parfuma corpul și rochiile femeilor, una din acele seri în care adierea nenumăraților portocalii, cu cari sunt plantate toate grădinile și colturile văilor, turbură și moliposește până la a face pe bătrâni să viseze de amor.

Pustnicul meu mă privi cu o vizibilă bucurie și consimți să împartă cina cu mine. Il făcui să bea puțin vin, obișnuință ce o perduse cu totul, se însufleți, și începu să-mi vorbească de viața-i trecută. Trăise odinioară numai în Paris, și mi se părea chiar că dusesse o viață lipsită de nevoi și griji.

La un moment dat, mă decisei să-l întreb : ce idee caraghioasă v'a venit să vă cocotați pe culmea a-cesta ?

Imi răspunde numai decât : Ah ! E pentru că am primit cea mai grozavă lovitură ce putea să-mi dea soarta. Dar de ce ți-ai ascunde nenovocirea asta ? Poate mă vei plănge. Și apoi... tot nu am istorisit-o nimănui și aș dori să știu... măcar o singură dată... cum va cugeta alt cineva depere această întâmplare... și cum mă va judeca.

Am fost crescut și născut în Paris, și trăiam numai în acel oraș, unde mi-am și ajuns vârsta matură.

Părinții mi lăsară la moartea lor câte-va mii de franci rentă, și obtinui prin protecțiune o slujbă modestă și liniștită ce pe mine băiat tânăr mă făcea bogat. Dusesem din adolescență o viață de flăcău vesel. D-ta știți ce înțeleg. Fără familie și liber cum eram, decis să nu mă însor nici odată; petreceam când trei luni cu una, când șase cu alta, apoi un an fără tovarășe, culegând ca un fluture din grămada de femei ce se vând sau se iau. Această viață putedra și banală dacă vrei s'o numești și așa, mi convenea, cu deosebire pentru-că mi satisfăcea gusturile mele de variație, și de ne-ghibii. Trăiam mai mult pe boulevard, prin teatre și cafenele, totdeauna pe afară, aproape fără domiciliu, cu toate că aveam un culcuș plăcut. Eram și eu una din numeroasele ființe ce se lasă să fie duse ca plutele de valuri, să le ducă curentul vieții, pentru cari zidurile Parisului sunt măginitile întregii lumi, și cari n'au nici griji nici pasiune pentru ceva. Mă puteam numi **aceia** ce se înțelege printr'un băiat vesel, fără calități și fără defecte. Iată, cred că mi-am definit bine, felul meu de viațuire.

Asi-fel viața de la 20 la 40 ani,

mi se scurse ușor și repede, fără cine știe ce întâmplare mai importantă.

Ah! Cum trec de repede anii monotonii în Paris, neîntrându-ți în minte nici o amintire care să se imprime, și să rămâie acolo, ani lungi și grăbiți, banali și veseli tot-odată, când nu faci alt-ceva decât să bei, să mănânci și să râzi, fără să știi de ce, cu buzele întinse către tot ce se gustă, și se îmbrățișează, fără să invidiezi nimic.

Ai fost tânăr și iată-te bătrân fără să fi făcut nimic din ceea ce alții fac; fără vre'un atașament către cine-va, fără rădăcină, fără loc, fără de amici aproape, fără părinți, fără femei și fără de copii. Ajunsesem astfel încetul cu încetul al patruzecilea an, și pentru a serbători această aniversare, mi oferii singur mie, o cină copioasă într'o cafenea de rang.

Eram singur pe lume și socoteam că e nostim să celebrez această dată tot singur. După cină nu mă putui decide ce să fac. Avui dorința întru întâi să mă duc la un teatru, pe urmă mi veni ideea curioasă să peregrinez prin cartierul Latin, unde odinioară mi făcusem stagiul la drept.

Parcursei dar Parisul, și intrai așa într'o doară la o berărie, local servit numai de fete. Aceea care mă servi pe mine era foarte tânără, drăguță și zămbitoare. Primi numai decât o consumație ce-i oferisem. Luase loc în fața mea și mă privea cu ochii ei deprinși fără să știe, ori căutând să pătrundă cu ce fel de om avea de a face. Era o blondă, sau mai bine zis o blondină, fragedă, o creatură plină de frăgezime, pe care o ghiceai roză și duduie sub stofa umflată a corsagiului.

Îi murmurai câteva cuvinte galante și idioate ce le perorezi cu atâta ușurință acestor ființe și cum ea imi păru cu adevărat atrăgătoare. Imi răsări ideea s-o iau cu mine, tot pentru a serbători această aniversare de care îmi vorbeai.

Nu făcu dificultăți. Intru-cât era liberă... de vre-o 15 zile, mi spunea ea... și primi întâi să supeze cu mine la Halle când își va fi terminat serviciul.

Cum însă mă temeai că nu mi va ține companie, — nu poți ști nici-odată ce poate surveni, nici cine poate să intre prin aceste berării, precum nici gândurile ce se abat unui cap de femeie, — rămăsei s'o aștept toată seara.

Și eu eram liber de vre-o lună, două, și mă consultam privind — cum megea de la o masă la alta, — pe această micuță ce debuta pe scena amorului, dacă n'asî face cum-va bine să-mi petrec urâtul cu dansa pentru cât-va timp. Aci îți mărturisesc una di cele mai vulgare aventuri ce zilnic se petrec în viața bărbaților din Paris. Te rog să-mi erți aceste amănunte grosolane; cei cari n'au iubit și nu iubesc patetic, își aleg și-sî caută femeia precum se alege un cotellet la măcelărie, fără a se preocupa de altceva de cât de calitatea ei.

O condusei acasă la dansa. — căci imi respectam domiciliul meu. Era o mică locuință de lucrătoare, — la al cincilea etaj — odăiță săracă, însă strălucind de curățenie; și petrecui două ore din cele mai plăcute acolo, căci micuța era plină de grații și gentileța intrupată. Deoarece mă decisesem să plec, înaintai către cămin spre a-mi depune obolul regulamentar — după ce luasem înțelegerea unei viitoare întrevederi cu fata care rămăsese culcată — și observai în mod vag o pendulă cu glob, două vase de flori, și două fotografii dintre care una, foarte veche, mai mult o încercare pe sticlă ce se numește dagherotipie. Întâmpla-rea voi să mă plec spre portret, și rămăsei incremenit, fără să pot pricepe!...

Era portretul meu, cel dintâi portret ce mi-l făcusem odinioară, tră-

ind viața de student în cartierul Lătin.

Il luați cu grăbire în mână spre a-l examina mai de aproape. Nu, mă înșelasem de loc... și-mi veni gustul de a râde, atât mi se păru faptul de caraghios. Ceva mă împinse s'o întreb: — Cine-i acest domn? Și-mi răspunde: — E tatăl meu, pe care însă nu l'am cunoscut. Mama mi-a lăsat fotografia spunându-mi s'o păstrez, cu gândul să-mi servească poate într'o zi... Stătu puțin la gânduri, apoi începu să râză, și reluă :

— De pildă nici nu știu la ce poate să-mi servească, căci n'o veni doar ei singur să mă recunoască.

Pulsul imi bătea cumplit, ca galopul unui cal ce-sî ia vânt. Pusei imagina la loc pe cămin, adăugând deasupra, — fără să-mi dau seama ce făceam — două bilete de câte o sută pe cari le mai aveam în buzunar, și fugii ca un alungat, strigându-i :

— La revedere... pe curând... draga mea... la revedere.

Putui să mai aud ce-mi răspundese: — Pe Marți.

Intr'o clipă am ajuns pe scara întunecoasă, și descindeam pe dibuite.

Odată în stradă, observai că plouă și plecai cu pași grăbiți pe o stradă oare-care. Fugeam înaintea mea, înnebunit și înspăimântat de grozăvia sacrilegiului, trudindu-mă să-mi reamintesc! Era posibil? — Da. — Căci imi reamintii deodată că prin vis de o fată ce-mi scrisese pe timpuri, o lună după ce rupsesem orice relații cu dansa, că a rămas însărcinată.

Am rupt, ori am ars scutisoarea în chestie nu-mi puteam reaminti a-cesta.

Ar fi trebuit poate să consult fotografia femeii ce se afla tot pe cămin.

Dar as fi recunoscut-o oare? Mi s'a părut că era imagina unei femei bătrâne. Ajunsei pe cheu, o bancă era în fața mea; mă așezai. Și ploua.

Din timp în timp imi defilau pe dinaintea-mi trecători sub umbrelele lor. Și de odată viața-mi păru atât de odioasă și revoltătoare, plină de mizerii, de rușine, de infamii voite, sau inconștiente. Fiica mea!... Căci de sigur imi posedasem fiica.

Și Parisul, acest Paris posomorât și sombru, noroiu, trist și întunecat, cu toate aceste clădiri închise, era plin de fapte identice, adultere, inceste și copii violențați. Și-mi reamintii ce se zicea de localurile vizitate de acești netrebnici vicioși. Făcusem și eu fără să vreau, fără să știu, o faptă atât de oribilă.

Putin lipsi să nu mă arunc în apă. Eram nebun! Rătăcii până la ziua apoi mă reintorsei acasă, spre a mă reculege și a cugeta în liniște ce mai aveam de făcut.

Mi se păru cel mai cuminte lucrul următor : să rog un notar să cheme micuța, și s'o întreb în ce ocaziune îi lăsase masa portretul celui ce credea că e tatăl ei, spunându-i că însărcinarea asta o am dela un prieten. Notarul se execută.

Bătrâna îi lăsase portretul pe patul de moarte, indicând fetiței că acela e tatăl său, numindu-mă pe nume dinaintea unui preot.

Atunci tot în numele acestui prieten necunoscut, făcui să se înmăneze copilei jumate din averea mea, aproape 140.000 fr. din care să i se servească numai rentă, imi dădui demisia din serviciul meu, și iată-mă aci, venit să-mi ispășesc greșeala. Rătăcind pe aceste plaiuri, am găsit acest munte și m'am oprit... până când... nu pot să știu!

Acum spune-mi cam ce cugeti d-ta de mine... și de fapta mea?

Strângându-i mâna îi răspunsei : — Ai procedat întocmai cum trebuia să faci. Alții poate ar fi dat acestei odioase fatalități prea puțină importanță. El reuși : — O știu, însă eu puțin a lipsit să deviu nebun.

Se pare că nu m'am îndoit vreodată că am avut sufletul sensibil.

Și mi-e teamă acum de Paris, precum se tem credincioșii de porțile iadului.

Soarta m'a lovit în cap, iată, ca o lovitură ce o poți compara cu căderea unei cărămizi în cap așa pe stradă fără vreo prevestire.

De puțină vreme mă simț totuși puțin mai energic.

Imi părăsi pustnicul. Prea mă turburase povestirea sa.

L'am mai văzut de două ori încă, apoi am plecat, căci nu rămân nici-odată în miază-zii după sfârșitul lui Mai. Când m'am reintors anul următor, nu l'am mai găsit pe muntele șerpilor, și nici n'am mai auzit vorbindu-se de dânsul.

Aceasta e povestirea pustnicului meu.

Trad. de Maximilian Rohrlieh.

LUT SI SOARE

*Ce suflet trist și fără soare
Incape într'un lut incert!...
Te zbați ori stai în neșoare,
Pe-a vremilor de vremi cărare
Ești o enigmă în desert.*

*În haosul fără hotare
Nimic nu 'nsemnă — ești un simbol
Ce 'nchide 'n temniți cu zăvoare
Nu un Olimp de cugetare
Ci infinitul unui got.*

*Ai vrea ca vieți de nică în rânduri
Să te anini de tristu-ți mers,
Să porți un unicers de gânduri
În ochi ce 'ncap în patru scânduri
Ca infinitul într'un vers.*

*Ai vrea să fii un zeu romantic
Și soarele să-l porți în păr, —
S'o aflii într'un carmen antic
Enigma visului gigantic
Și 'n ea un fir de adevăr.*

*Ori poate-ai vrea într'o scăpărare
A gândului zburdalnic, viu, —
Să prinzi amestecuri bizare
De îndoială și întrebare
Ce pune moartea pe sicriu.*

*Și totuși... recca neșoare
E pururi sfînru în desert ;
E-o noapte 'n noi fără hotare...
Ce suflet trist și fără soare
Incape într'un lut incert!...*

Leontin Ilescu

CUGETĂRI

*Ară pe când ceilalți dorm și vei a-
vea grâu și de vândut și de păstrat.
Franklin.*

*Orgoliul științei este umiintă pe
iângă orgoliul ignoranței. Spencer.*

*Un creier lenes e atelierul diavolului
și omul trândav e stăipul iadului.
Samuel Smiles.*

*Numai națiunile legate prin cultul
divin au fost cele mai trainice și în-
țelepte. Cicerone,*

*Altădată se hrănea corpul ca un ser-
vitor; astăzi îl hrănești ca pe un stă-
pân. Seneca.*

*Omul pe care 'l rod grijile totdeauna
a semănat desertațiune și a cules des-
nădejde. Goethe.*

N A Ș A

— LEGENDĂ GERMANĂ —

O femeie sărmană își aștepta cea-
sul facerei și nu știa cum ar face să
găsească o nașă pentru copilul ce
l-o naște. Se duse cu inima plină de
grijă de-a lungul străzii și se întâl-
ni cu o doamnă frumoasă, îmbrăca-
tă cu o mantie albastră. Doamna a-
ceasta întrebă pe femeie, de ce este
asa de tristă și căpătă răspunsul :

Parlamentarii noștri

D-L M'HAIL DEȘLIU



Alesul colegiului I de Ilfov în Cameră, d-l Mihail Deșliu, este nu numai vechi parlamentar, dar este încă un vechi om public.

Trecut prin cele mai înalte demnități, d-l Mihail Deșliu este astăzi vicepreședinte al Camerei Deputaților și este una din personalitățile importante ale partidului conservator.

„In curând o să nasc și nu știu cine o să-mi fie cumătră”.

Doamna primi să fie ea nașa copilului. Femeia născu o fată și doamna la botez dete mamei trei daruri, făgăduindu-i că după 12 ani va reveni și va lua fetița cu sine. Copila creștea și era bucuria mamei sale. Și când era în vârstă de 12 ani Doamna-nașă o luă la ea în palat, unde erau 12 odăi. În fiecare zi trebuia să curețe una din odăi și să le ție în ordine.

Într-o zi Doamna zise fetei că se duce într-o călătorie lungă și îi dete 12 chei pentru cele 12 odăi și încă o cheie pentru odaia a 13-a, în care ea nu intrase până acum, dându-i poruncă să nu intre în acea odă. Fata se împotrivi multă vreme ispitei, dar în sfârșit curiozitatea o birui. Dar ce văzu ea! O cameră simplă, întunecoasă, și acolo ședea Maica Domnului, având în poală pe fiul ei crucificat; ea plângea și usca cu părul ei lacrimile ce cădeau pe corpul iubitelui ei fiu. Copila se sperie și închise repede ușa.

Când Doamna se înapoia din călătorie întrebă pe fată, dacă a ascultat de porunca sa. Fata tăgădui păcatul chiar la a doua întrebare. Atunci Maica Domnului, căci ea era acea Doamnă, o pedepsi să fie mută și o osândi să trăiască într-o scorbură de arbore găunos. Acolo să rămână până va veni un bărbat, care să caute de soție o fecioară curată. Aci ea dormi 7 ani și n'avu nevoie nici de mâncare nici de băutură.

În apropierea acestui loc se afla un castel frumos și junele proprietar al castelului nu voia să se însoare de cât când va găsi o fecioară curată.

O dată fiind la vânatoare nu putu împușca nimic. Mergând spre casă câinii înconjurară un arbore mare și bătrân din stufiș și lătrau grozav. Cavalerul crezând că este un bun vânat ascuns acolo, slobozi la întâmplare arcul, ca să sperie vânatul, și să-l facă să iasă din ascunzătoare. Săgeata nimeri coaja pomului, aceasta se deschise și înăuntrul arborelui se afla o fecioară de minune de frumoasă. Deși era mută, cavalerul o luă cu sine și o făcu soția sa, cu toată împotrivirea mamei sale.

Juna femeie mută, născu pe rând trei copii și soacra cea rea porunca moașei îndată după făcerea să ducă copilul în pădure și să-l omoare. De câte ori moașa se ducea cu copilul se întâlnea cu Maica Domnului, care lua copilul la sine, iar moașa ducea la soacra un ochiul său un dinte al unei pisici ca semn de îndeplinire.

„Mă porunca. Mama spunea fiului ei că copiii ai murit, că juna și frumoasa lui femeie nu poate să nască copii vii; și-l asmuța în totdeauna în contra nevastei sale, până când într-o zi, el bănuind-o și de viață necinstită, din gelosie și ură o osândi la moarte.

Pentru acest scop femeia nevinovată fu închisă într-o cameră încălzită ca un cuptor. Maica Domnului veni ducând de mână cei trei copii frumoși și plini de viață. Ei făceau vânt răcorind pe cea osândită, și aburii se ridicau d'asupra capului ei ca o boltă, iar ei stău cu toții de desubt nevătamați.

După două zile se căi cavalerul, că împins de pasiune a făcut ce a făcut și pătruns de durere deschise camera. Ce văzu ochii lui? Nevasta lui tânără în completă sănătate, și împrejurul ei se jucau trei copii încântători. El o îmbrățișă cu toată iubirea, o duse repede în salon, unde erau toți ai casei, se aruncă la picioarele ei, rugând-o cu lacrimi să-l ierte.

Acum limba femeii sale se deslegă, ca să poată pronunța vorbe de ertare; și astfel erau acum cu toții și trăiră d'acum înainte în toată fericirea. Doar soacra cea rea fu arsă!

SCRISOARE

„...Și de nu voi putea să-ți fiu
O dragoste n'focată
De-apururea tu vei avea
Prietenia mea curată”...

De când mi-ai scris așa, sunt ani—
Și pe cărarea de castani
Atâtea frunze au murit
Și-atâtea alte-au înverzit...

— De când mi-ai scris așa, sunt ani.

Azi, răscolind prin vechi sertare,
Cu buze reci, tremurătoare,
Am recitit paginile pierdute
Din dorurile-mi stinse, mute...

La ce ție-ți scriind
Când sufletul și-a luat alt drum
Când nu-ți o palidă amintire
Din visul searbăd de iubire?

La ce, la ce? mă n'treb și eu,
Și cugetul mă muștră greu
Dar... parc'as vrea câte odată
Prietenia ta curată...

Eu nici că știu ce mi-ar fi vrerea
Și unde-ăș vrea ca să rămân,
Că simt în suflet înrădăbire
...Mă ceartă gândul meu stăpân...

Gabriella I. Anastasiu-Vuculescu

MAXIM GORKI

PRIETENI DIN COPILĂRIE

— Urmare și sfârșit —

Se inseră. Câmpia începu să se întunece. Culoare aurie a lanurilor se schimbă, în apusul soarelui, în roș aprins. Dinspre miază zi veneau noursași subțiri, aruncând o umbră ușoară asupra câmpurilor și asupra pădurii unde ședea cei doi oameni.

— „Bogdaproste! — zise Iefim, după ce isprăvi de mâncat, adunând fărâmiturile din poala cămășei și lingându-le cu limba din palmă. „Domnul ne-a săturat, și nimeni nu ne-a văzut. Și chiar dacă ne-ar fi văzut, n'am supărat pe nimeni... Prietene, știi ce?... hai să rămânem aci vre-un ceas. Avem destulă vreme să ajungem la suprefectură...”

Străinul încuviință.

— „Așa!... Partea asta a locului îi foarte frumoasă!... Iaca îmi aduc aminte, colo la stânga era curtea boerească a Tuczowilor.

— „Unde? — întrebă arestatul re-

pede, întorcându-se spre partea încotro arătase Iefim.

— „Colo lângă isvor. Tot ce se vede pe aici a fost al lor. Erau foarte bogați iar după desrobire s'au schimbat lucrurile. Și eu am făcut parte din averea lor, ca toți din împrejurimi. Erau de neam mare... cel mai mare!... Alexandru Nikitici Tuczow, Copiul,—avea patru băieți,— oarece c'or fi făcut? Parcă i-au împrăștiat vântul ca frunzele toamnei!... Numai unul a mai rămas pe aici, Ivan Alexandrovici, și la dânsul te duc acum... El e zăpciul nostru... A îmbătrânit și el...”

Arestatul începu a râde infundat, fioros. Corpul îi tremura. Fața i se schimonosi într'un răs plin, dobitoesc. Iefim înfricoșat, se ridică de jos, luându-și ciomagul în mână. Apoi se duse lângă arestat: — „Ce te-a apucat: Ești bolnav? Ce-i?...”

— „Nu-i nimic, lasă, că-mi trece. Așa am eu o slăbiciune! zise arestatul bălbâind. — „Spune înainte povestea...”

— „Bine... Cum ți-am spus, înainte stăpâneau locurile acestea neamul Tuczowilor, care s'a împrăștiat. Unii au murit, alții s'au făcut niște stricați. Azi n'a mai rămas nici urmă de bogăția lor. Mai ales, un băiat, Victor, cel mai tânăr din neamul lor. Cel de acasă îi ziceau Witty. Eram prietenul lui. Pe vremea desrobirei vom fi avut vreo paisprezece ani... Era un neastâmpărat. Toată ziua, cât e de mare, sărea și alerga... Și oare unde o fi el acum?... Trăgește sau a murit, Dumnezeu știe!...”

— „Și cum era băiatul ăsta?” — întrebă încet tovarășul lui Iefim.

— „Foarte bun! răspunse Iefim”. Era frumos și avea o inimă foarte bună. Atunci să ne fi văzut d-ta! Ce jocuri mai trânteam și ce viață fericită mai duceam!... Câte odată îmi zicea: Iefim, mergem la vânatoare! Și-apoi plecam. El avea o pușcă pe care i-o dăduse tatăl său de ziua lui, și pentru mine găsea el alta. Hoinăream prin pădure câte două trei zile. Când ne întorceam, el primea ocările și cu bătea. Dar tot nu ne astâmpăram. A doua zi iar: Iefim astăzi mergem la bureți!... Și tot așa neîncetat... Câte pasări n'am prins și câte sute de chilogramme de bureți n'am strâns!... El mai prindea fluturi și gândaci și-i așeza în cutii, înfipt în bolduri!... Era frumos de văzut!... M'a învățat carte!...

„Într-o zi îmi zise: Iefim am să te învăț să citești. Să începem. Și-am început. Zi a. Eă răcneam a, a, a. Zău, era caraghios!... La început am crezut că e glumă. Ce-i trebuie țaranului să scrie și să citească?... Dar el îmi răspundea: De ce ai scăpat de robie, ca să înveți ceva! Dacă ai să știi carte, ai să cunoști viața și dreptatea!... Când ești copil, cum eram eu pe atunci, toate lucrurile spuse de cei mai bătrâni le crezi adevărate. Dar toate-s prostii, la urma urmel!... Numai inima îți arată drumul adevărului!...”

„El mă dăscălea și mă ținea de aproape. Nu mă lăsa nici o clipă slobod. Mă rugam de el câte odată: „Te rog, nu pot învăța, e prea greu pentru mine”. Dar răcnea că putea la mine: trebuie să înveți, altfel am să te bat cu biciul tatei. Și-am învățat. Mi-aduc aminte, odată am fugit de la lecție. Am sărit peste gard și pe-aici mi-i drumul! Toată ziua m'a căutat cu pușca, și dacă mă găsea mă împușca. A doua zi chiar mi-a spus: de te găseam eri te împușcam... Așa era el. Neînduplecat, aprins, tiran. Mă iubea mult... Dealminterea avea un suflet tare bun. Odată m'a bătut tata, și el a venit și l'a văzut cum mă bătea. Știi ce s'a întâmplat?... S'a îngălbenit, a început să tremure, și-a înclăștat pumnii, și-a răcnit la tata: cum îndrăznești să faci asemenea lucruri? Tata i-a răspuns: Dă-i-s tată!... Da, să vede că ești tată!... Singur nu pot să mă răsbun pe tine, dar spi-

narea ta are să primească ce a primit spinarea lui! Și ce crezi? Și-a ținut făgăduiala! Pe semne, a înduplecat slugile și, într-o bună zi văd că se întoarce tata acasă oftând și plângând; vrea să-și scoată cămașa, dar era lipită de spate. A răcnit odată la mine: Tie-ți datoresc durerile mele, slugă afurisită ce ești! și mi-a tras din nou o sfântă de bătea! Și-apoi la drept vorbind, n'avea dreptate esă-mi zice slugă. Așa ceva n'am fost eu nici odată!...”

— „Ai dreptate. Iefim, n'ai fost tu nici odată așa ceva”, — zise arestatul. „Și chiar acum nu ești slugă!” — adăugă el repede. „Tu nu ești făcut pentru asemenea lucruri!”

— „Fără indoială!... Și cum îți spun, iubeam mult pe Witty. Era băiat cuminte și de aceea îl iubeam toți, nu numai eu. Îmi spunea multe povești. Nu-mi mai aduc aminte despre ce; sunt trei-zeci de ani de atunci!... Zău unde o mai fi el acum? Poate trăește și e într-o slujbă mare, sau e mai sărac decât mine... Așa-i viața omului! Te străduiești să faci ceva din ea, și la urma urmel tot nimic!...”

Iefim oftă din geră, lăsând capul în jos.

Se strecură o tăcere lungă.

Într-o vreme arestatul vesel întrebă:

— „Și zi ți-i milă de mine?...” Părea foarte vesel, fața-i era luminată de un surâs de bunățate.

— „Ești un om foarte ciudat” răspunse Iefim. „Fără indoială că trebuie să-mi fie milă de tine. Căci ce ești tu? Un om fără nici un rost, nu ai nimic al tău, nici copii, nici casă, nimic! Poate ai vreun păcat de răsplătit!... Cine știe!... Vai de tine!...”

— „Da... da...” mormăi streinul.

Tăcură din nou. Soarele asfințise. Din toate părțile venea miros de pământ proaspăt, de flori, de boare de pădure!...

— „Cu toate că e așa de frumos aci — zise Iefim — dar noi trebuie să pornim. Mai sunt vreo opt verste până la subprefectură. Scoală și hai-dem!...”

— „Lasă să mai rămânem o leacă!”

— „Din partea mea, mi-ar părea bine să rămânem noaptea asta aici, în pădure, dar când ajungem la zăpciul?... O să ne ocărăscă, nu vezi că e târziu!...”

— „Nu-i nimica, ocară nu doare!...”

— „Doar de-i pune tu vreo vorbă bună pentru mine! — zise râzând vătășelul”.

— „Pot să fac asta”.

— „Ce spui?”

— „Ce să spun! N'ai auzit?”

— „Pe semne ești nebun. O să-ți arate el ție!...”

— „Bate?”

— „Oh, e foarte rău! Când îți dă o palmă, o pomenești!”

— „Și dacă-i rău!... O să-l batem și noi — zise arestatul liniștit, bătând ușor cu mâna pe umărul vătășelului”.

Se vede că lucrul acesta nu-i prea plăcea lui Iefim. Mai întâi de toate el era slujbașul statului și arestatul nu trebuia să uite că el poartă sub cingătoare puterile autorității. Deci, se sculă încet, băgă hărțile în sân, își luă ciomagul, apoi răcni arestatului: „Scoală și haide!”

— „Eu nu vreau să merg!...”

Iefim rămase împietrit; deschise ochii mari uitându-se mirat la dânsul. Nu pricepea el cum i-a venit chef arestatului să glumească astfel.

— „Nu mai face neghiobii și haide!...” se adresă din nou Iefim cu o voce mai blândă.

— „Nu merg” — răspunse arestatul hotărât.

— „Cum? Nu mergi?”

— „Nu merg și pace bună. Vreau să rămânem noaptea asta aici. Hai să facem focul!...”

— „Ce ți-a rămâne ție pe spate, de-ți ține minte!... O să-ți fac eu focul colea între coaste de ai să te miri tu singur ce-i? răcni Iefim. Era foarte

mirat de omul acesta. Zicea că nu vrea să meargă, nu răspundea mai nimic la ocări, nu se gătea de bălăe. Părea foarte liniștit, parcă nu se întâmpla nimic!... Ce putea face el aici în pădure?...
— „Să nu mă răcnești așa Iefime?”
— zise liniștit streinul.

— „Stă și Iefim și se gândea cum s'o scoată la capăt cu dansul? Nu pricepea el cum acest vagabond care fusese până mai adineaori posomorât și gânditor, devenise deodată așa de vesel și îndrăgneaș? Dacă s'ar năpusti asupra lui, i-ar lega mâinele și i-ar da vreo două după cap?... Ar sfârși cu el!...
Răcni cu tonul cel mai poruncitor ce și-l putea însuși:
— „Ai glumit destul cu mine, ticălosule! Scoală, căci dacă nu mergi am să te leg!... Așa n'ai să ai ce face!... Ia bine seama, că de nu... dau!...
— „In mine?”
— „Și pentru ce nu?”
— „Cum pe Witty Tuczow vrei să-l bați tu Iefim?”
— „Ei, știu că te-ai întrecut cu gluma!... Tu Witty Tuczow. Ii fi că n'ai fost de mult!... Ce mă crezi tu... Pe cine vrei să înșeli?...
— „Nu mă răcni Iefim!... A venit vremea să mă recunoști, zise arestatul ridicându-se de jos.
„Ce mai faci tu?...
Iefim se ferea de mâna pe care i-o întindea acesta, și se uită cu mirare în ochii lui. Buzete începură să-i tremure.

— „Cum?... D-ta ești Victor Alexandrovici Tuczow?... murmură el.
— „Vrei să-ți arăt hărțile mele? Ori mai bine să-ți aduc aminte de ceva din copilăria noastră... de o pildă, și-aduc aminte când ai căzut în pădure în groapa lupului sau eu vrând să ia odată un cuib am rămas spânzurat cu capul în jos, de o cracă?”
Iefim se așeză groși la pământ, răzând zăpăcit.

— „Ei, acum crezi?... Intrebă arestatul așezându-se lângă el. Iefim nu răspundea nimic.
Se înoplasă bine. Din pădure venea pe undele vântului un freamăt nelămurit. Din când în când se auzea țipătul vreunei pasări de noapte. Pe deasupra pădurii alunecă ușor nouri.
— „Ce, Iefim, ție nu-ți pare bine de loc de întâlnirea noastră? Ori îți pare bine?... Cum erai când erai copil așa ai rămas și acum!... Iefim, de ce nu vorbești? Ce ai? Nu fi copil! Ce nu spui nimic? faci prostii?...”
Ii zise arestatul apucând pe vătășel de umeri și zguduindu-l cu putere.
Iefim nu răspundea nimic; numai buzele-i tremurau de emoție. Într'un târziu începu să vorbească fără să-și privească tovarășul în față:
— „Cum să nu-mi pară bine? Mă bucur... Așa dar d-ta ești?... Cum se poate una ca asta?... D-ta și în așa stare! Witty în așa hal! La închiisoare, fără pașaport, de mâncare numai pâine goală și tulin de loc!... Doamne Dumnezeu, s'a schimbat lumea!... Dacă aș fi eu în locul d-tale și d-ta vătășel în locul meu, calea valea! Dar așa!... Cum să-ți trec eu d-tale pe dinainte?... Totdeauna m'am gândit cu dragoste la d-ta! Când te văd acum în așa stare, dragă Witty, uite mă doare inima... Doamne, Doamne, dacă a-și spune oamenilor din sat una ca asta nici n'ar voi să mă creadă!...
Murmura horborosind frazele întrerupte, uitându-se speriat în toate părțile. Se pipăia într'una cu mâna pe pept și la gât.
— „Nici nu-i nevoie să spui în sat aceasta. Ce, parcă tu ești de vină de tot ce s'a întâmplat? De mine să nu-ți pese, am hărțile în regulă; numai nu le-am arătat primarului ca să nu mă recunoască! Frațele meu nu o să mă închidă ei, dimpotrivă, o să mă ajute... Am să rămân la dansul și iarăși vom merge

amândoi la vânătoare... Iar o să fie toate bune cum au fost!

Witty vorbea blând cu vătășelul, ca un copil.

— „Așa-i!” zise Iefim. „Ivan Alexandrovici are să primească cu bucurie pe scumpul lui frate! Și d-ta o să trăiești iarăși cu noi... Da, vom merge și la vânătoare... Mă gândeam câteodată la d-ta, și-mi ziceam în gândul meu cine știe ce fapte rele vei fi făcând?... Și când colo e altfel!...
Witty Tuczow începu să rădă.
— „Lasă, frate Iefim, mi-am făcut și eu rostul în lumea asta! În slujbă nu m'am putut împăca cu tovarășii mei și atunci m'am făcut actor. Mai apoi am fost comis, negusor de lemne și apoi directorul unei trupe de actori. Am făcut datorii în toate părțile, din pricină că nu-mi mergea bine, așa că am perdut tot ce brumă mai aveam... Acum frățioare, nu mai fac parte dintre boeri! De asta am scăpat... De-acum iarăși vom trăi mulțumiți împreună! ce zici, nu-i așa?... Răspunde.

— „Așa-i, nici vorba... Numai țere mi-ți rușine de vorbele pe care le-am zis!... Ai să mă erți!... Ce să fac? Sunt un țaran prost!... Vrei să rămânem noaptea asta aici? Iaca fac focul îndată.
— Haide mai repede!
Arestantul se întinse pe pământ cu fața în sus iar vătășelul se afundă în pădure ca să adune cele trebuincioase pentru foc. Iefim se ivi îndată cu brațele încercate de uscături și vreascuri și peste puțin timp se împrăștiară pe deasupra grămăgiorei de găteje limbi de foc subțiri.

Cei doi prieteni din copilărie se deau unul lângă altul, privind focul, duși pe gânduri și fumând liniștiți.
Într'un târziu zise Iefim duios:
— „Toacă ca'n vremurile cele bune!”
— „Numai vremurile s'au cam schimbat!...
— „Și viața s'a mai înăsprit cu d-ta!...
— „Cine știe care din noi amândoi suntem mai fericiți!... zise Tuczow.
Tăcură.
— „Doamne, Witty, tristă poveste!...
— „De ce să ne mai plângem?... Ce-ai fost s'a trecut!...
La spatele lor se ridica pădurea mișcându-și ușor frunzarul în bătaia vântului. În bătaia focului trunchiurilor copacilor din împrejurimi își jucă umbrele. Pe șesul învelit de roapte nici un șgomot! Tăcero acâncă!...
Trad. de Dim. C. Zavalide.

CUGETĂRI
Din ale d-lui G. A. Tactid

Poporul care pune preț pe lustrul elegant exterior, asigură de mai înainte seducțiunii imorale cel mai puternic succes, în paguba suficienței intelectuale și morale.
A ne deprinde și sili mintea a cutega, însemnează a semăna, ca la timp să putem recolta atât în folosul nostru, cât și în al altora în general.
Femeia care are puterea de a ne încălzi simțirea și gândirea, ne ridică dreptul de a ne întreba cine este și ce face.
Iluziunile se pot mărgini într'o insulă vastă ale cărei laturi rămâne însă a se ști dacă se pot atinge sau nu.
Cu cât marile dezvoltări ale științei se produc în folosul frumosului și al utilului, cu atât ostenita ordine de stat dă probă celei mai desăvârșite insuficienței, produsă de imoralitatea ei.

PROVERBE
Ursul nu joacă de voie, ci de nevoie.
Nu încerca să scoți pe om din baleta lui.
Bani strângătorului pe mâna risipitorului.
Dintr'o vorbă îți aprinzî foc în cap.
In față te unge și în dos te frige.
Și hreanul e rău, și viermele șade în mijlocul lui și crede că loc bun ca acolo nu mai este.

INFLUENȚA VREMII

asupra

EVENIMENTELOR ISTORICE

Vremea are influență nu numai asupra stărei bune sau rele a individului și a multor clase sociale, ci și asupra popoarelor. Savantul german Richard Hennig afirmă în revista «Himmel und Erde» că vremea a jucat de multe ori un mare rol în istoria universală. De exemplu revoluțiunile au fost combătute cu mai multă eficacitate de ploaie torențiale subite, decât cu salve de tunuri și generalul Lafayette dovedi o mare agerime de minte când, în seara de 5 Noiembrie, 1789, după orgiile plebei din fața castelului de la Versailles, strigă regelui:
— Sire, duceți-vă liniștiți la culcare, astăzi nu vor mai fi turburări, căci plouă!

În războaiele germane pentru libertate de mai multe ori ploaia a decis lupta. Astfel în bătălia de la 23 August, 1813, în care generalul prusian de Bülow a hătut pe mareșalul Oudinot; în bătălia de la Hageldorf de la 27 August, 1813, în care generalul Girard a fost învins de generalul Hirschfeld și la operațiunile mareșalului Blücher la Katzbach (26 August, 1813).

O ploaie de toamnă care căzu la 27 Septembrie, 1888, în regiunea Bingen și umplu șanțurile cu puțină apă, stinse fitilul cu ajutorul căruia a doua zi împăratul Wilhelm I, numeroși principii, suveranii germani și bărbați distinși erau să fie aruncați în aer; ea zădărnici așa dar groasnicul atentat din Niederwald.

Și ceața influențează adesea operațiunile războinice. Moartea regelui Suediei, Gustav Adolf, în bătălia de la Lützen (16 Noiembrie, 1632) a fost provocată din cauză că, fiind ceață, regele s'a depărtat prea mult de regimentul de cavalerie Steenbock și ajunsese aproape singur între cuirasierii dușmanului.
De asemenea și gerul iernei a fost adesea decisiv în istoria războaielor. Iată câteva pilde: campania de iarnă a marelui principe electoral de Brandenburg, îngrozitoare tragedie a campaniei din Rusia în anul 1812 și încercarea nereușită a regelui Carol X.

În războiul cu Danemarca din 1657—58 regele Carol porni la insula Jutland cu întreaga sa artilerie peste ambele Belte înghețate și apoi în Seeland, făcând războiul chiar în mijlocul țării dușmane, prin care Danezii fură siliți să încheie pacea umilitoare de la Roeskild (26 Februarie, 1658).
Sunt nenumărate exemplele, când mari furtuni au avut o puternică influență asupra întreprinderilor istorice a națiunilor. Amintesc aci numai nimicirea «fotei invincibile a Spaniei» în luna August, 1588.

Succesele eroului naval olandez de Ruyter au fost datorite în cea mai mare parte folosirei dibace a stărei vânturilor.
Și soarele este în război, sub anumite împrejurări, un factor foarte important și adesea victoria este a celui beliduce care știe să se folosească de soare, vânt și praf. Câte odată chiar apariția soarelui are o puternică înrăurire psihică. Când în ziua de 2 Decembrie, 1805, soarele risipi victorios ceața pe câmpul de bătăe de la Austerlitz, marele împărat Napoleon I îl salută cu cuvintele: «Voilà le soleil d'Austerlitz», și prin aceasta exercită o influență entusiastă asupra armatei sale, care avea să-l ajute la biruință.

C. Scurtu

Galeria scriitorilor români

D-L RADU D. ROSETTI



Mai puțin de cât ori-care altul, poetul Radu D. Rosetti n'are nevoie de nici un fel de prezentare. Îl știe toată țara românească, ca pe unul care i-a cântat de dor, care i-a fost povestitor, care i-a spus mereu lucruri frumoase și pururea sincere.

Radu D. Rosetti, poate unul din cei mai răsfățați copii ai poeziei, mai este și om de legi, mai e și avocat și e pe cale să cucerească în barou acelaș loc de frunte pe care l'a cucerit de mult în lumea artelor.

SNOAVE

CINSTE ȚIGĂNEASCĂ

Mergea mocanul cu turma lui de oi și în urma lui un țigan. Iată că un miel rămâne în urmă. Țiganul îl văzu și acuma se gândea: Să-l ia, să nu-l ia. Dacă îl lua era ca și furat, și el știa că-i păcat să fure. Hai mai bine să-l spue mocanului. Și strigă țiganul tare:
— Măi mocane măai! — iar de abea, ca numai el să audă, șopti: ți-o rămas un miel! Mocanul auzind că-l strigă cineva se opri și așteptă să-l spue de cel stigase. Dacă văzu că nu-l spune nimic, plecă mai departe. Țiganul iar strigă:
— Măi mocane măai, — și iar șopti: ți-a rămas un miel! Se mai întoarse iar mocanul și dacă văzu că nici de data asta nu-l spune nimic, socoti că vrea să-și bată joc de el și nu se mai întoarse când îl strigă iar țiganul a treia oară.

Dacă văzu țiganul își zise:
Hapoi de. Păcat n'am că iam spus. Dacă el nu vine să și-l ia, atâta păgubă. Ia mai bine să-l ia eu, de cât să-l las singur să-l mănânce vre-un lup, ori să-l ia altul.
Și luă țiganul mielul mocanului.

Petru Gh. Savin

DIN HAZUL ALTORA

Copii răntăcioși

Niculeț spune lui unchi-său Sgarceanu:

— Unchiule, n'ai putea să-mi dai cinci franci din economiile pe care le-ai făcut săptămâna asta?

— Și de unde știi tu că am făcut economii săptămâna asta?

— Păi, nu spune tata că d-ta economisești cel puțin cincizeci de franci pe săptămână, de când vii în se-cară zi la noi la masă?

Ș E I N A

Roman original de I. ANDREI

— URMARE —

Atunci această femeie aproape trecută, mistuită într-una de dorul de a fi mamă, îl apucă încet cu o mână în jurul capului; cu o candoare de copilă alintată, i se agăță de gât și întinzându-se până lângă urechia lui, îi șopti ceva rușinată, timidă ca și cum n'ar fi trecut nici o lună de la căsătoria lor.

Bietul Zalman, rămas zăpăcit, cu ochii scrutați la nevasta lui, bănuitor dacă nu cumva i-a zburat mințile, dar când o văzu cu fața îmbujorată, cu ochii umezi și strălucitori de bucurie, nu putu scoate nici un cuvânt, ci mut, cu mâinile ridicate în semn de rugă, cu privirea pierdută undeva sus, rămase așa multă vreme. Apoi demeticindu-se, o strânse cu căldură la pieptul lui, și-i dădu cel mai dulce sărut ce și-l amintește în toată viața lui.

Strânse banii, îi încuc în casa de fer și cu o înfrigurare în glasul lui tremurat, abia putea îngăna: „E adevărat Malcă?! Nu cumva glumești?? Spune drept zău” și în tonul lui blând, dulce, era o rugă, o implorare, ca nu cumva să-l treziască din beția ce pusese stăpânire pe întreaga lui ființă.

Când Malca îl asigură, că nu se înșală, că-l simte acolo în sânul ei, într'un delir de voluptate abia putu îngăna: „Da... da, îl simt, e aici, ca și cum în adevăr l'ar fi putut vedea.

Peste câteva zile veni o poliță la protest, dar el plăti bucuos și protestul, pe când altă dată s'ar fi tocmii și pentru o centimă.

Acum era mai voios, mai iute la treburile lui, și adesea când măsura câte ceva la vre un mușteriu, se oprea de odată cu metrul în mână și cu o bucurie așternută pe fața lui balae îi spunea scurt: „Știi că am să am un copil?” și fără a mai aștepta vre-un răspuns măsura liniștit mai departe.

În bucuria lui ne bună ar fi vrut ca o lume întreagă să știe de nașterea aceluși copil dorit.

Când moașa veni în prăvălie, unde el aștepta fericitul eveniment, și-i comunică cu oarecare sfială că e fată, el uită toată pretenția ce o avusese mai înainte de a avea un băiat și cu o bucurie ne bună, nu putu exclama de cât: „Bravo!” ca și cum prin acest cuvânt ar fi putut spune dintr'odată, toată mulțumirea sufletului său.

La dansii nu prea e bucurie când nevestele le naște fete; lui însă îi era indiferent. Fie ori ce ar fi, numai să știe că-i a lui, că are pentru cine munci și strange.

De atunci începu epoca cea mai bună pentru el. Cu o îndoiță răvnă se avântă în orice afaceri și cu o migălia de furnică alerga ori unde ar fi văzut că este ceva de câștigat.

Toată preocuparea, tot rostul acestor vieți, el îl împărțise în două. În grija de a-și putea rotunji capitalul visat și la vegherea acestui vlăstar târziu, ce venise ca o bine-facere să le însenineze zilele lor triste, atunci când pierduse orice speranță...

Și curios... Natura câte odată e așa de neînțeleasă, că de multe ori lasă în încurcătură mințile cele mai agere, cele mai rafinate.

Acest copil născut la o epocă când nu se mai puteau numi tineri, când vigoarea din corpurile lor tridite apusese, ba erau chiar în pragul bătrâneții, creștea, și se făcea de o frumusețe rară.

La etatea când copilăria se isprăvi și femeia venia să i se substituie, frumusețea, răsări de odată în corpul acela de zeită, ca și cum într'o dimineață de primăvară, soarele ar eși luminos, strălucitor de după coama unui deal.

Ființa ei drăgălașă, simboliza frumusețea perfectă în fața căreia toți ne închinăm cu smerenie, pentru că

este capul de operă ce natura, la rari intervale, îl aruncă în lume, spre a ne sili parcă să o admirăm.

Înaltă, bine croită, cu formele corpului tari, rotunde, părea mai curând o statuă a vre-unui sculptor din vechime, în care atât cu religia se combină sub dactilul mătăstră...

Un păr greu, undulat ușor, natural, și care avea toate strălucirile blondului roșcat, îl încadra capul mic, dar bine prins pe umerii lați. Un zuluș rebel, i se lăsa regulat pe o sprinceană și ea-l lăsa mai totdeauna liber, fiind convinsă că-i da o mai mare cochetărie.

Sprincenele dese, puțin curbate, de o culoare mai închisă, dădeau ochilor ei negri catifeleți, o melancolie de visător; iar genele lungi mătăsoase și o umbră străvezie ce-i înconjura le aștern o așa de ciudată expresie, că, aflându-te în calea lor rămăneai perdut, incurcat, ca un copil prins asupra cine știe cărei greșeli.

O față albă, plină, vârtoasă, părea mereu luminată de soare. O gură mică, ale cărei buze cărnoase de culoarea carminului, lăsa să se întrevadă puțin, șirul dinților de sus mici albi ca de sîdef. Un nas drept, cărnos, cu nările mici rotunde, îi cădea regulat pe gura sensuală.

Această femeie își dădă perfect seama de frumusețea ei, și ori ce mișcare, orice vorbă era bine cum-pănită.

Știa că uimește și adesea în rarele ei plimbări prin târgușor, stărea admirația celor ce o vedeau. Cu mersul ei ușor, legănat și mândru, părea o regină ce scoboară scările palatului ei măreț, iar în urmă, o înfiorare, o tresărire plăcută se împărtășia în mulțime.

Era numită ochi scumpi, și această denumire nu o supăra, ba din contra părea că o măgulește.

Părintii ei, munciiți atâtea timp de dorul unui copil, acum când îl aveau, i se închina lui mai mult ca unei zeități. Adesea deveneau ridicoli cu atențiile lor cicălitoare spre a o feri de cine știe ce închipuite primejdii.

Și Șeina, pe zi ce trecea, punea o stăpânire de despot, pe acești părinți slabi, copilăroși. Fiecare voință, chiar fiecare clipire, era o poruncă acestor robi ce i se dăduse cu tot sufletul, cu toată dragostea părintească nețărnută. În fața capriciilor ei, se plecau fără să murmure, fără să comenteze, cu o mulțumire în ochii lor de sclavi bătrâni; erau mândri, că au pe acest odor să le poruncească.

Acum era de douăzeci de ani și mulți tineri de acolo și din ale părți o ceruseră în căsătorie, ea însă îi refuzase categoric. Și apoi și moș Zalman era bucuos de această încăpățănare, care-i dădă perspectiva, de a o mai avea pe lângă sine, de a se mai îmbăta de frumusețea-i divină.

Această copilă în casa acestor bătrâni, se putea asemăna cu o floare rară, răsărită în amurg de toamnă, printre tulpinile uscate ale florilor de altădată, și care cu toată puterea vegetației se ridică și frapează ochiul nepăsător, plictisit.

Dacă bătrânul i se supunea orbește și mulțumit la toate capriciile ei de fată aflată, un gând la care nici nu îndrăznea să se oprească îl muncea, căci simțea că i se spulberă toată fericirea atât de greu căpătată.

Încă de mică această copilă simțea o ură pentru nația ei, o repulsivitate, de fanaticismul în care se închide această sectă, cu dogmele ei vechi, ruginite, întocmai ca un melc, în căsuța lui strimțată.

Felul ei de vedere și o cultură sănătoasă ce și-o însușise în urmă,

în toată libertatea de copil răsgăiat, o depărtase tot mai mult de bigotismul lor incult și o emancipase de sub jugul ce ține strâns această rasă.

Citise foarte mult și cu intuiția ce caracterizează unele firi încă de mic își dădu perfect seamă de himerica năzuință a acestor singuratici ce visează necontenti la o patrie pierdută în negură secolelor și care nici odată nu-i va putea adăposti, căci nu-i mai cunoaște de fiii săi.

Dacă marelui Moisi, când se dădu jos din muntele Sinai, după o postire de 40 de zile, pentru izbăvirea păcatelor lor — trânti tablele legii și le sfărâmă în fața vitelului de aur — acesta a fost un gest măreț, o deziluzie amară, ce cu puterea lui de geniu a înțeles mai mult ca oricine, și înscamnă sfărâmarea năzuințelor lui de reformator și lăcomia rasei ce voia să o adune.

Într'un târziu, moș Zalman se sculă. Pe suflet i se așternuse o tristețe, o teamă de ceva necunoscut, ce simțea că se apropie, dar nu și-l putea defini. Gândurile i se împărtășiră de odată, și acum în creierul lui muncit, nu se mai închegea nici o idee, nici o formă lămurită, ci totul plutea ca într'un haos.

Se dădu jos din pat, se îmbracă în grabă și după ce se spală puțin, și încet, își începu rugăciunea de dimineață.

În vorbele lui abia șoptite, în tînută lui imploratoare, era o chemare, era o rugă sinceră și caldă, adresată D-zeului la care se închinase o viață și pe care, în credința lui de fanatic, îl invocase de atâtea ori. Se ruga să-l apere, să-l ocrotească, de o primejdie pe care o simțea că se apropie, că-și întinde aripile și negre peste dânsul, dar pe care o putea lămuri.

Era sub stăpânirea fricii, sub aceea stăpânire nelămurită ce ne cuprinde câte odată și ne face nervoși, bolnavi.

După ce-și isprăvi rugăciunea, trecu încet, în vârful picioarelor, în odaia Șeinei, a aceluși odor, de a cărei ființă tremura întocmai ca un avar ce-și închipuie că în fiecare moment îi putea găsi și lua cineva comoara.

În prag se opri să asculte. În întunericul odăii și în tăcerea greoaie ce plutea acolo, nu se auzea de cât răsuflarea domoală, regulată, a aceluși inger ce dormea liniștit.

O lumină cețoasă pătundează pin o-berlicul ferestrei de sus și cădea pieziș pe trupul acela cu formele albe, rotunde, aproape gol.

Capul plecat în voe pe pernele moi ale patului și înconjurat de părul ciufulit și galben, îi dădea asemănarea unei sfinte, ce suferă în taină de doliul unei fericiri visate, chemate cu toată înfrigurarea tinereții. Sprincenele ei dese erau puțin încruntate, iar buzele roșii, voluptoase, erau adunate ca pentru un sărut trimis undeva. Mâna stângă era așezată pe sânil vârtoși și albi; iar în cea dreaptă, dealungul trupului, ținea strâns ceva, ce moș Zalman nu putea vedea din prag.

În fața corpului gol, în fața tabloului acela feeric, bătrânul rămase în extaz, buimăcit, și deși firea îi era așa de puțin practică, din pieptu-i frământat de chinuri eși un suspin, un murmur de admirație și căzu în genunchi, copleșit de acea senzație a frumosului, a sublimului, întrupat într'o ființă vie. În momentul acela de pietate, orice gânduri negre dispăruseră din sufletul tatălui și nu mai rămase de cât extazul mut în fața perfecțiunii. Se târă în genunchi până lângă patul ei, cu o muștrare în cuget, cu o dojenă în conștiința, că nu și-a dat încă seamă până acum de valoarea comoarei ce posedă.

În contemplarea lui mută se apropie să sărute mână ce era dealungul trupului frumos, dar se dădu cu groază înapoi.

Ochii i se măriră peste măsură și

acum priveau îngroziți la un obiect pe care fata îl ținea în palma ei strînsă. Se apropie încet, cu teamă.

Da... ochii nu-l înșelaseră. În mână ținea strânsă o fotografie mică de bărbat; iar de cartonul lustruit, era prinsă cu un lănișor fin de aur, o cruculiță strălucitoare cu un briliant mare în mijlocul ei.

Dacă cerul s'ar fi prăbușit de o dată, încă tot nu s'ar fi cutremurat mai tare bătrânul.

„Cum?... Fată mea? Fata bătrânului Zalman? Copilul ce mi l-ai dăruit după o atât de lungă așteptare, să fie o eretică, să fie însăși moartea tatălui ei? Doamne... pentru ce mi-ai mai dăruit ingerul acesta, dacă după ce m'am încălzit atâtea la frumusețea lui să-l pierd și să mă nimicescă și pe mine...”

„Nu... tu nu poți fi atât de rău. Pe Zalman credinciosul, care te-a slăvit în orice clipă a lui de gândire, care se prosternă și se târăste ca un vierme la picioarele tale, nu poți să-l pedepsești astfel... Ia-mi viața, ia-mi tot ce vrei, dar nu în-gădui că fiica celui mai credincios din fiii lui Israel să se depărteze de credința strămoșilor săi”.

Și bătrânul plângea frângându-și mâinile slabe... Când se mai liniști se târă afară din odăie tot așa de ușor cum intrase, dar acum era zdrobit, nimicitor ca și cum ar fi primit o lovitură de ciocan în cap.

Acum a înțeles în deajuns taina ce părea că ghicește, dar pe care o alunga ca pe o vedenie hidoasă... Și nu i se mai părea acum curios de ce fată refuzase atâtea partide de măritiș, fără vre-un motiv, fără să-l dea vre-o explicație întemeiată.

Dacă atunci nu știa, și în mândria lui de fată se bucura de refuzul ei,—acum pricepea totul.

Și prin întunecimea odăilor închise, bătrânul acesta a devenit de odată gârbov, ca și când l-ar fi apăsător o greutate în spinare, se strecura încet, liniștit, ca o fantomă albă, din cine știe ce castel părăsit.

Își așeză liniștit cărțile de rugăciune în geanta lor și luându-le la subțioară eși domol din casă și se îndreptă spre școală, locul de rugăciune în zile de sărbătoare.

Pe drum cineva îi dădu bună dimineața. El se întoarse bruscă, cu privirea pierdută în depărtare. În fața lui era Dinulescu, judecătorul din târg, omul al cărui portret Șeina îl ținea strâns în mână ei înșelată. Era hoțul care-l pândia din întuneric să-i fure comoara păzită cu atâtă frică.

Acum îi eșea în cale, cu surâsul lui batjocoritor, să-i arăte în față că el e mai tare, că din lupta la care se angajase, va eși biruitor trecând peste orice piedică.

Da... o voință nestrămutată, o hotărâre rece se vedea pe fața brună a omului ce-i sta în cale și cei doi bărbați se măsurară o clipă cu privirile lor scrutaătoare, adânci; apoi bătrânul plecă capul în jos, și porni a-gale înainte fără măcar să răspundă la salut...

Cu simțul acela de a vedea în viitor, ce câte o dată ni se adăogă la cele-lalte simțuri, bătrânul presimțea că va fi doborât, că va cădea în lupta ce va începe.

În școală nu găsi pe nimeni. Era prea de dimineață... Doar într'un colț, ciaușul se silea să aprindă o lumânare ce se stingea mcreu.

Cum intră pe ușă, un tremur nervos îl apucă, o moleșială de vinovat puse stăpânire pe trupul lui frânt, și abia târându-se până în fața tabernacolului unde sunt cele zece porunci, căzu în genunchi zdrobit, gemând de durere.

Cu mâinile tremurătoare, cu fața întunecată de un plâns tăcut, se ruga, se agăță de acel Dumnezeu cel ajutat până atunci și călăuzise pașii lui siguri...

A se citi urmarea în „Universul Literar” care va apare Duminică viitoare.

DROMUL GLORIEI *)

«Tot românul e născut poet»
V. Alexandri.

Primum armatoarele:

Domnule director,
Având oarecare inspirații, vă trimt prima poezie, și cred că nu'mi vă fi ultima. O trimet redacției D-voș. tu gândul de a o vedea pe foaia universalului Literar.

Cu multă teamă fac aceasta de a nu rămâne de rușine. In aceste rânduri a poeziei mele, e subiectul ceva curios, ceva de astăzi. Dacă va fi primită mă voi grăbi cu altă.

Poezie duioasă

Pe o crăciună de stejar
O păsărică cânta,
Iși cântă cântecul amar
Căci nu avea ce mânca.

La o mică depărtare
O altă păsărică cânta,
Inșă; era dulce cântare
Din gurița ei trănări dulci rasuna.

Cam e lumea astăzi
Tot așa și ele,
Unii potrec și răd
Iar alții, suferă și plâng.
Neculai L. Bătătușescu.

LITERATURA ITALIANĂ

PRETORIANUL

Novelă romană de O. C. Cesari.

Era noapte... Teverul sfânt, în care se oglindeau razele lunii, curgea cu un murmur ușor și majestuos, în timp ce tot „Suburbium“ ul dormea în tăcerea cea mai adâncă. Marcus Tizienze, băgător de seamă dar hotărât, se ridică pe ziduri și privi în grădini. Peste tot era pace; se lăsa să cadă jos, înăuntru; el, un pretorian, acum profanase sfintele grădini ale Cesarului.

Era înăuntru o căldură suavă, un parfum delicat; o Veneră de marmură sta ca un paznic lângă o fântână din care fășnea apa limpede ca bristalul. Marcus se îndreptă către fântână. Nimeni în umbră nu-l aștepta. După ce cercetă în jur mai cu atenție, chemă ușor:

— Attilia!...

O umbră se desprinsese atunci, ușoară, de după palmieri, și se opri în fața lui. Marcus, contemplă uimit figura peste care cădeau plâpânde raze ale lunii.

— Frumoaso, frumoaso, divino, spune, ești a mea?...

— Toată, cu totul sunt a glorioșului Marcus Tizienze căruia Nerone îi datoroște viața! Cesar mă iubeste atât, că dacă ar ști că în acest moment mă află aici cu tine, ar fi în stare să uite tot ce-ai făcut pentru el!

— Dar Cesar nu va ști nimic!...

— Și eu nici nu-l iubesc; tremur din tot corpul când simt că mă strânge în brațe... și apoi e și urât... Mi lipsesc și vreo 4 dinți... mi-a fâgăduit de mult, că-mi va da libertatea, și aceea zi, glorioșule Marcus, cât îmi pare de departe și cu câtă nerăbdare o aștept!...

Se așezase cu brațele pe umerii lui și surâdea: Era mult mai frumoasă mai superbă ca Venera de lângă fântâna ascunsă acum de uriașii palmieri. Marcus tremură la atingerea acelor brațe albe cari făceau să vibreze într-insul florii voluptății. Se apleacă ușor peste ea, își apropie buzele de ale ei și o sărută cu patimă.

*) Deschidem rubrica aceasta pentru că ne simțim obligați a nu lipsi pe cititorii noștri de plăcerea de a gusta și ei frumusețile netăgăduite ce primim cu zecile, drept producții literare.

Vom alege pentru a-care număr câte una din aceste frumoșii și vom ține manuscris-le la dispoziția cercetătorilor progresului ce face avântul poetic în țara românească la începutul seacului al XX-lea.
Red.

— Attila, spune-mi că tu ești fiica anului zău, spune-mi că ești fiica lui Eros, căci ești atât de frumoasă, mai frumoasă ca Diana!

Luna eșise acum dinre nori și lumina trimitea acea scenă de amor. Dar deodată se auzi un pas greoi prin alief. Attilia trase pe Marcus în umbră și-i zise încet:

— E Cesar, care nu poate dormi și vine să se plimbe prin grădini...

Rămăsese nemișcată, lînându-se unul lângă altul. Năzume trecu pe lângă ei fără să-i vadă. Dar în acel moment Marcus puse piciorul pe un vâlstăre ce se frânse cu zgomot. Cesar se dete un pas înapoi și — Cine-i acolo? întrebă el. Marcus nu se mai putu ascunde. Înaintă și închinându-se adânc, zise:

— Divinule Cesar, căruia Joe îi dădu o parte din trănete și Marte o parte din săgeți, aici sunt eu prea umilul și nedemnul tău serv. Nu mă cunoști Divanule?...

— Sunt Marcus Tizienze, căruia zeii îi dădură puterea de a-ți salva viața.

— Te cunosc, zise Cesar, dar ce cântal între arborii sfinți ai grădinii mele? Dar stai, mi se pare că nu erai singur... cine este acolo?...

— Apropie-te, nu te teme de mine!...

— Divinule, iartă, dar... — Cine e, vorbește, sau chem prietenii, vorbește, cine e?...

Attilia înaintă încet.

— Cesare, zise ea, al, e fratele meu!... — Tu? tu? — zise Nerone, bătând cu piciorul în pământ, tu Attilio? cea mai frumoasă și mai iubită dintre sclavele mele, aici?...

— Cesare, e fratele meu!...

— Nu, nu-i adevărat; îl cunosc, el e Marcus Tizienze!...

Atunci, acesta zise:

— O divinule Cesar, împăratul întregii lumi, aminteste-ți că eu ți-am salvat viața și că cu această armă te-am scăpat din mâinile dușmanilor...

Și cu un gest repede el scoase arma ce purta la cingătoare.

Cesar, care era extrem de mâniat, când mai văzu și arma, și gândindu-se că tot ceea armă ar putea acum să-l lovească, dădu un stărigat imediat 20 pretorienii sosiră și Marcus fu legat. Iar luna palidă, se ascundea iarăși după templul Minervei.

Trecuse o zi...

Cădeau umbrele sevă peste orașul etern. Curând, curând, se lăsa o pace adâncă și noaptea cuprinse în mantia ei plină de mistere, întreaga suflare.

Privind pe fereastră, pe după arbori, pretorianul închis văzu desemnându-se o formă divină, ce se mișca sfioasă, cu teamă. Minte înourată a lui Marcus, în acele momente nu putea deosebi cine era, și gândurile lui sburau către Naiade, cari în ceasurile acele obișnuiau să colinde prin grădini. Forma divină era a sclavei Frigia Attilia. Ea se apropie de grații și ușor, îi chema pe nume. El, surprins, imediat se arătă.

— Cum, tu, ești Attilia?... Așa dar, nu măi uita! Tot îți mai e milă de mine?...

— Îți aduc libertatea Marcus și apoi vom fugi împreună... vrei?

— O, Attilia, tu nu ești o femeie, ești o zeiță; mă iubesci prea mult!...

— Vezi, că eu numai pe tine te iubesc, pentru tine mă sacrific, Marcus; ține...

Și zicând acestea îi dădu o pilă, și el începu numai decât să pilească grațiile de fer. Metalul lăiat de oțel, cădea, fără zgomot, încet, încet...

— Și ce soartă îmi rezervă crudul Cesar? întrebă Marcus.

— Moartea! dacă vei rămânea aici! dar trebuie să fugim Marcus.

— Da, vom fugi. Lucrul era terminat. Și cu o săritură erculeană, pretorianul eși.

— Fugim?...

— Nu... măi așteaptă!...

Măi așteptară câteva minute, și când văzură că peste tot e pace, Attilia zise:

— Să fugim!...

— Gata!

Și sprintenul ca două căprioare se îndreptară spre zidurile ce înconjurau grădinile Cesarului.

Murmurul asurzitor al numeroaselor fântâni păru că va proteja aceea fugă. Marcus își luă iubita în brațe spite a sări peste zid. Când o strânse însă la piept avu un tremur tainic, și o sărută cu patimă. Cu mică greutate, săriră zidul. Apucară pe via Salaria și înaintă cu teamă. Peste tot domnea tăcerea cea mai adâncă. Înaintea unui templu al Dianei, se opriră oboșiți:

— Sărută-mă! sărută-mă! fiică a lui Eros, zise pretorianul cu o vibrare în voce. Attilia îi înconjură gâtul cu gingășie și-l sărută de ne-nunțate ori. Mișcărilor ei aveau ceva solemn în ele, ca un sacrificiu. Dar de odată se opri.

— Auzi?... — Ce?...

— Strigăte în apropiere! Marcus, mi-e teamă.

Și imediat de după colțul străzii apărură o ceată de pretorienii cu torțe în mână.

— Prizonierul Cesarului, a fugit! strigă ei.

Păreau foarte grăbiți. Trecură înte pe lângă cei doi fugari, fără a-i observa, și alergară înainte. Din depărtare, veneau neînțetate alte strigăte.

— Au trecut!... zise Marcus, respirând în voie.

— Mi-e teamă, Marcus, haide, să fugim.

— Dar unde? De cealaltă parte vom cădea la sigur în mâinile republicanilor lui Publius Marcius.

— Să fugim, Marcus, să fugim, nu pierde timpul!...

El o luă atunci iar în brațe și ca un nebun începu să alerge pe străde, fără să știe unde! Se opri deodată. Legionarii apărură de după altă stradă, urlând și agitănd torțele. Lăsa jos pe iubita lui și scoase gladiul din sân, căci acum nu mai era nici o scăpare.

— Iată-i! Iată-i pe fugarii urlați pretorienii văzându-i și se aruncară asupra lor.

Marcus, cu ochii ce aruncau vâpăi fulgerătoare, cu mâinile umflate, întoarse capul să caute o ultimă scăpare, dar când văzu că totul e pierdut, scoase gladiul ca să și-l înfigă în piept.

— Nu! ucidem-mă întâi pe mine, o glorioșule Marcus, strigă Attilia.

El închise atunci ochii, și cu fața întoarsă, străpunse cu lama sânul alb al iubitei lui; apoi sărutând-o nebușește, fixă încăodată și pentru ultima oară pe sărmăna ființă ce-l zăcea la picioare, pentru amorul lui și apoi, cu o mișcare fulgerătoare, își înfipse arma în piept. Un val de sânge curse pe corpul sărmănei Attilia, peste care căzuse Marcus. Attilia murise. Cu mari eforturi căuta buzele iubitei și zise cu glasul stins:

— Sărută-mă, Attilia... sărută... mă!... și apoi nu se mai mișcă.

Legionarii sosiră cu toții lângă fugari — acum morți, și rămăseră nemișcați un moment. Numai unul din ei zise înduioșat:

— Acesta e sfârșitul celui ce-a salvat viața divinului Cesar!...

Trad. de G. Rădulescu-Milecov

E. A. Pucher & Co.

B-dul Elisabeta 16 (sub hotel Princiari)
Calea Știrbei 11B (vis-a-vis de piața Știrbay)

BUCUREȘTI
CELE MAI NOI ȘI VECHI MAGAZINE

Bicicletă completă Lei 110 —
Bicicletă cu roată liberă Lei 126.

Bicicletă ori-ce marea germană Lei 160 —

- Anvelopa Continental » 8,50
- Camera » 5,—
- Lanțuri bucate » 4,—
- Pedale » 4,—
- Șea de piele » 5,50
- Pompă de picior » 2,20
- Lampă de acetylina » 3,75
- Clepot » 1 —
- Spiță cu capsă » —10
- Mânere perechea » —40
- Chei franceze de la 70 banți până la 1,20.

Ghidon ori-ce formă lei 5,50

Tot leul de accesorii mai puțin ca ori unda.

Cereți catalogul ilustrat gratis și franco.

PROCURAȚI-VĂ

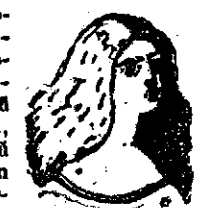
cu derizoriul preț popular
Leii 6,10 marea și superba operă patriotico-literară **Războiul Româno-rus-turc**, istoria ilustrată (cu 75 splendide și originale gravuri mari artistice) a Independenței României, 9 volume, 1500 pagini. Ultima ediție jubilară. În loc de lei 12,50 numai lei 6,10 franco la domiciliu. Se recomandă mai ales d-lor ofițeri, subofițeri, preoți, studenți, institutori și în genere tuturor amatorilor unei lecturi morale și patriotice procurarea urgentă a acestei cărți de un extrem și palpitant interes pentru tot românul care își iubeste neamul. Mic și mare e dator să facă propagandă pentru răspândirea acestei cărți neprețuite, în toate cercurile!

Comenzile, însoțite de cost, se vor adresa exact ast-fel: «Agenției de publicitate literară PRESA, București, Căsuța 153. Ramburs fără accont nu se admite.

Păstrați și arătați și altora acest anuț care apare numai la rare intervale! Comenzile se execută prompt.

VOPSEA de PĂR RAPID

Garantat absolut nevătămătoare, vopsește imediat părul cărunt sau alb, în negru, în brun, castaniu sau blond într'un mod atât de perfect și de natural, în cât nu se cunoaște de loc că părul este vopsit. Intrebuițarea mai simplă și mai ușoară ca la ori-ce altă vopsea de păr. Lei 2,50 la droguerie și farmacie.



UN OBRAZ CURAT ȘI FRUMOS

se obține prin întrebuințarea cremei și pudrei FLORA preparate de Al. Iteanu farmacist, furnisor al Curții Regale. Pudra «FLORA» fără bismut mărește efectele uimitoare ale cremei «FLORA». Crema lei 1,50. Pudra «FLORA» lei 2. Săpun Flora lei 1,25.

Pomadă de păr «Flora» neîntrecută pentru îngrijirea rațională și igienică a părului, lei 2,30. Capilogen «Flora» (apă de păr) sticlă mare lei 3,25, mică 2,50. Pasta de dinți «Bucol» lei 1. Apa de gură «Bucol» lei 1,50. Lapte de crin «Flora» pentru înfrumusețarea tenului lei 2. Săpun de Lapte de crin «Flora» lei 1,25.

La nemulțumire se restituie imediat costul.



Grăbiți-vă de vă abonați la „UNIVERSUL“

Tragerea are loc azi 22 Maiu

și puteți avea șansa de a câștiga următoarele mari premii:

— Vila de la Sinaia —

„Vila Theodora“, construită anume pentru tragerea viitoare, pe str. I. C. Brătianu, în poziția cea mai splendidă din localitate.

Un salonaș modern

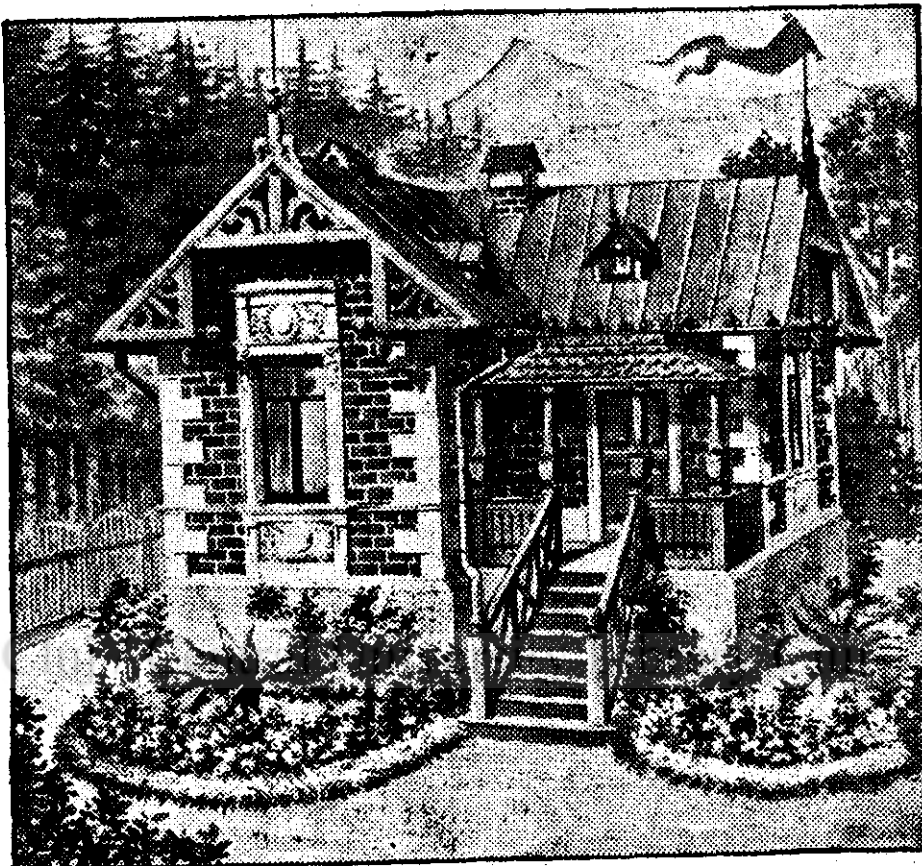
compus din :
1 canapea, 2 fotoliuri,
4 scaune și o masă de
mijloc, foarte elegant,
cumpărat dela fabrica de
mobile de artă, I. Bre-
zoî, calea Răhovei, 50,
unde se găsește în per-
manentă o bogată și a-
leasă expoziție de mobile
de toate genurile.

UN DORMITOR DE BRONZ

de mare valoare, cum-
părat dela *Industria me-
talică «Marcu»*, Bule-
vardul Elisabeta, No. 8.

O garnitură de mobilă

PENTRU INTRARE
compusă din :
1 canapea, 4 scaune, 2
fotoliuri și o masă, cum-
părate dela cunoscutul
magazin de mobile de
trestie și bambu, *Lit-
tman*, str. Lipscani, 3.



Un dormitor de lemn fin

construit în marea fa-
briță de mobile de lemn
Marin V. Ganea, șo-
seaua Mihai Bravu, No.
37 și str. Șerbănică, 10,
Sucursala calea Victoriei,
No. 107.

O scortă românească și o

bluză (ie) de mătase
dela *Bazarul Național*
calea Victoriei, 110.

UN SALONAȘ de bambu

cumpărat dela cunoscuta
fabrică de mobile în a-
cest gen, *E. A. Pucher*,
calea Victoriei, 148. Su-
cursala Bulevardul Eli-
sabeta, No. 18, la «Co-
meta Haley».

— O dormeză, două fotoliuri și un paravan artistic —

lucrate în vechiul atelier de tapițerie *Ioan Niculescu*, str. Câmpineanu, 31

O pendulă de stejar afumat, o tavă argintată
cumpărate de la magazinul de încredere *Schmidt & Stra-
tulat* calea Victoriei No. 53.

O bicicletă, o pușcă de vânatoare, un pistol
automat, cumpărate de la marele magazin de biciclete
și arme *B. D. Zissmann*, calea Victoriei 44.

Un gramofon, o vioară, un flaut, o harmonică
cumpărate de la cunoscutul magazin de muzică *Jean Feder*,
calea Victoriei 54.

1 pendulă de perete

6 lingurițe de argint suflate cu aur cumpărate
de la cu-
noscutul magazin «*Ceasornicăria Colței*», str. Colței 31.

O Splendidă Rochie albă lucrată artistic în ajururi.

1 ceasornic de aur, cu trei capace, pentru bărbat.

1 brățară de aur 14 kt., cu 5 perle fine.

2 ceasornice de aur pentru damă.

1 inel de aur cu rubin, pentru bărbat.

1 pereche de cercei cu diamante și rubine Ca-
puchon, de o
mare valoare.

O frumoasă și prețioasă broșă.

Un inel de aur 14 kt. pecetar pentru bărbat.

6 ceasornice remontoir de argint cu 3 capace

1 ceasornic de metal emailat.

Un binoclu fin.

6 ceasornice remontoir, de metal.

1 elegantă compotieră argintată, de mare valoare

Două aparate economice de încălzit, inventate
de d. căpi-
tan Castano.

50 cutii cu cremă, pudră și săpun „FLORA“

cutii speciale, făcute anume pentru abonații noștri.
20 plachete argintate reprezentând fotografiile Regelui
și Reginei, comandate anume
pentru premii.

Toți acei cari se abonează cu începere de azi,
mai primesc gratuit și un volum din *Memoriile
Regelui Carol I.*